

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XIV. Скрантон, Па., Четвер, 18-го Жовтня, 1906. Число 42.

Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, October 18, 1906. No. 42.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Септембер 1906.

За померших членів і за случай каліцтва:

Відділ 113, Теодор Добаш, помер 21-о Септембра.

1906 1000 дол.

Відділ 85, Гнат Осадець, помер 25 о Септембра, 1906. 1000 „

Відділ 72, Василь Даньчак, за утрату лівої ноги. 200 „

Відділ 72, Андрій Звіржинський, за утрату правої ноги. 200 „

Відділ 14, Василь Волецак, на удержане родини. 100 „

Відділ 119, Андрій Сивик, за нездібність до праці. 100 „

Відділ 114, Іван Фецо, за утрату ока. 100 „

Разом 2700.00

Платня головних урядників за Сеп. 155.00

Адміністрація „Союзу“ за Септембер 200.77

Весь розхід вносить 3055.77

Розмет платить 5,790 членів записаних на ціле посмертне і 504 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кожний член платить за орган „Союзу“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Відних по 1 цент.

Разом платить: член на ціле посмертне 65 цент. а на половину посмертного 40 цент.

К. Курчів, председатель. С. Ядловский, секретар.

А. Шаршень, касир.

ОГОЛОШЕННЯ.

ВАЖНЕ!

До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союзу і всіх членів взагалі!

На підставі ухвали ІХ. головної конвенції Руского Народного Союзу відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що з початком Новембра 6. р. буду настановляти місцевих організаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів скоче зайняти ся організацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пп. місцеві секретарі мають першешство. — Всі зголошення мусять бути прислані найдальше до 31. Octobra с. р.

С. Ядловский,

головний організатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас Пп. Секретарі, що приймаючи від 1. Августа 6. р. членів до Р. Н. С. маєте від кожного нововступаючого відбирати: 1) вступне післа літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цент. 3) відзнака 75 цент., 4) книжочка 10 цент., 5) на фонд резервовий 2 цент., 6) фонд народний 1 цент. 7) фонд нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевищали 40 літ життя. Ті, котрі мають вище 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би посвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

Повідомлене

для всіх відділів Р. Н. Союзу.

Пп. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кожного місяця належить ся повідомити мене: хто був прийнятий до братства, хто вимазаний; хто був прийнятий з переступним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скільки і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скільки членів повістало в братстві на ціле а скільки на половину посмертного. — Всі такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кожним розметом і ту картку по кожнім мітингу або найдальше до 29-го заслати (разом з декляраціями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слідуючий розмет, а котре братство не пришло такого повідомлення на час, то его розмет буде такий сам, який був попередний, а члени, котрих братство хотіло прийняти або вимазати, не будуть прийняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го замикає ся рахунок членів і розсилає ся розмет.

Теодорій Лабовский,
рекорд. секр. Союзу.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожне братство приналежне до „Союза“, по-

винно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожне братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.		
18	Ч.	Харитини
19	П.	+ Тома апостола
20	С.	Сергія і Варха
21	Н.	20. Цесарі
22	П.	+ Якова апостола
23	В.	Евфимія
24	С.	Филиппа

Отсим повідомляю усіх інтересованих, що не бувши дома майже 2 тижні не міг я на всі письма сейчас відписувати.

З поважанем I. Ардан.

Дорогі Братя Русини!

Хтоби з вас не мав роботи, то може приїхати до Canmore, а тут може дістати роботу яких 50 майнерів. Я на кожне листовне зголошене уділю радо безплатно кождому і то зараз навіть подрбно всяких пояснень. Мій адрес: John Trofanenko, P. O. Canmore, Alta. Canada.

В ч. 199 „Діла“ е подана звістка, що аматори студенти відіграли штуку о. Н. Струтинського (американське видане) „Страйк“ в селі Кульчицях, самбірського повіту. Ся штука викликала величезне вражіння на усім здвизі народа, що з цілої околиці зійшов ся на представлєне. Дуже се відрадно нам на чужині, що і наша робота отгуг не пропадає цілком, а що виходить у який-такий хосен вітчизні. Добре було би, колиби наші сьвідомі люде в Америці заняли ся виставою сеї штуки на кожнім плейві, бо справді „Страйк“, виставлений на сцені може чимало причинити ся до осьвідомлення і розширення української ідеї поміж народом. — „Страйк“ можна дістати у „Свободі“ за 20 центів.

Передплатникам часописи „Громадска Думка“, котру заборонено печатати, буде висилати ся часопись „Рада“.

Від 15-го жовтня с. р. відкрила ся в Скрантон, Па. при 712 W. Lackawanna Ave. школа для науки англійської мови і англійського і руского письма. Вступ і наука безплатні для всіх: старших і молодших, мушчин і женщин. Школою управляють іспитовані учительки. Наука відбуває

ся все в поведілок і в п'ятницю від години 7½ вечором.

Страшенна катастрофа. В Blumfield W. Va., в шиббах West Fork копальні вугля Pocohontas Colliers Company експлодував дня 3. сего місяця по полудни газ. Наслідства того вибуху суть впрост відстрашаючі. 70 гірників, які були в хвили вибуху в тих шиббах заняті, стратило жите. Відділ ратунковий, котрий поспішив загребаним сейчас в помочию, дотер дня 5 с. м. вже до тих шибів, в котрих працювали нещасливі гірники. Все е наоколо знищене, позападувані скелєніня, порозвалювані підпори. З розвалин копальні видобуто до тепер 29 трупів, котрі представляють страшний вид. Над входом до шибів зромадили ся зрозпачені родини, ляментують жінки і діти очікуючи з тревогою вісти о батьках, братах та мужах, котрих зашипала земля. В виду надзвичайної сили вибухової газів мож напевно твердити, що всі гірники, працюючи тоді в копальні, а було їх 70, згинули в катастрофі що до одного.

Дня 3. с. м. наїхав потяг Reading, їдучий з Нью Йорк до Філадельфії, коло Trenton Junction на віз фармера John Thackery, забив мурина, котрий поганяв, а віз і коні розтарав цілком на кавалки.

В Монесен, Па., гнало дня 5. жовтня с. р. 10 літнє дівча коло 5 тої години пополудни корови з фарми домів і хтось его знасилював, а опісля перерізав карк, вихав до міха і пригріб сьмітем. Доперва на другий дець знайшов батько дівча при помочи пса.

Около 400 англіків зібрали ся на мітинг, урядили складку і ухвалили нагороду для того, хто відшукає злочинця. Крім того має бути еще 14. жовтня нарада словян в тій самій справі.

Яким Цимбала.

Rockville, Conn. Експресовий агент Довлінг сидів в своїм бюрі і займав ся рахунками. В тім нагло почув розпучливий крак одного зі своїх помічників, оглянув ся і зобачив цілий покій вузів. Перестрашені повискакували на бюрка і доперва по хвили полапали вузів і повсаджували їх до скринь. Вужі ті були повилізали зі скрині адресованої до властителя менажерії Нагдз, зробивши собі наперед отвір.

В Сан Франціско, Кал., напало дня 3. с. м. двох рабівників на японський банк Kismet Ginko і забрали \$5000 в золоті. Стало то ся в саме полудне, коли майже всі урядники вийшли на обід. Позісталих в забудованю двох урядників збили розбишаки так до непритомности, що оден з них назвиском, S. Urakota в кілька годин по тім зран навіть помер. Збуї були уоружені в револьвери і в кавалки рури газової.

Joliet Ill. Бувший президент банку в Chicago і дефравдант Павло Стенеленд знаходиться тепер в комнаті ч. 22 дому карного в Joliet, Ill. і е занятий при фабрикації мітел.

Місто Pensacola, Fla. навідала онюгди страшенна буря, якої до тепер ніхто не памятає, звана гураган, і майже цілковито спустошила цілу околицю. В дільниці гандлевій від улиці Palafox до двірця Union позривав вихір дахи зі всіх домів, повіривав вікна виставові і понищив драти телеграфічні, телефонічні і осьвітлення електричного, а вода в затоці взнесла ся так високо, що заляла цілу ту дільницю. З 50 чи 60 великих кораблів стоячих в порті тільки 6 зістало, а решту викинуло на берег або затопило. Понад то затопило 30 лодок рибачких і знищило всі пристани і склади. Понищені суть також тори желізничі, варстати корабельні і мости желізничі. Всі доми вздовж побережя в віддаленю десятиох миль суть збурені. Страта в житю людським має бути дуже велика межи муринами. Шкоди обчислюють на \$5,000,000.

В Hong Kong затопив ся корабель Charterhouse враз з капітаном і пасажирами.

Цар продає дорогоцінності. До Berliner Tageblatt-у доносять з Петербурга, що цар в посліднім часі продав значну частину своїх дорогоцінностей. З якої причини, чи може з недостачі готівки, годі поки-що перевірити. Двірські круги старали ся ту справу держати в тайні, тимчасом вона вийшла на яву в той спосіб, що навізані вже в петербургськими ювілерами переговори зірвало, а дорогоцінності жертвовано на проказ ювілерам париским. Петербургські ювілери давали за них мільон рублів, парискі набули їх за ціну о 100,000 рублів висшу.

Дуже фанастична сцена відіграла ся сими днями в Римі. Переходив похід весільний вздовж улиці, молода з молодим попід руки, за ними величезне число приятелів — мушчини в хорошій сьвяточній одежі, жєнщини в білих весільних сукнях, украшених прегарними дорогоцінностями. Нараз наїхав якийсь мушчина ровером, зіскочив, вхопив молоду і посадивши его коло себе на ровер поїхав знею.

Молодий і всі наочні сьвідки кричали о поміч, і дійсно сторожі безпечєнства, котрі знаходили ся як раз в близькості, пустили ся в погін за рабівником.

Коло іспанського посольства удало ся одному з поліцаїв придержати рєвериста і відобрати ему его жир. Тепер доперва наступила сензаційна сцена: Отто наречена, наречений і всі гості весільні заявили поліціянтю, що непотрібно мішав ся до не его справи і зажадала увільнення в'язня. Поліціянт однак не услухав і запровадив приарештованого на інспекцію поліційну. Тут доперва показало ся, що ціла та сцена відіграла ся лише в цілі знять кінематографічних, котрі суть в Італії дуже розповсюджені, і що тільки поліціянт не знав нічо о тім.

Важне відкритє. Лікарям доси не удало ся викрити правдивої причини хвороби рака. Не було певности, чи її викликає заразок чи який галапасеник. Всякі средства показали ся безуспішними і доси одиноким средством на рака е операція, хоч завсїгди по якимсь часі хвороба і по операції вертала. Недавно тому лікар в Колонії д-р Оттон Шмідт виготовував розсадника рака, котрий перенесений на звїрята викликає его хворобу. Д-р Шмідт е гадки, що на сій дорозі здобуде лічничє средство проти рака. Средство се само не видічило би пацієнта з хвороби, але могло би по операції знищити остали рештки зародків і запобігти рецедиві. Д-р Шмідт має в своїй практиці кілька таких випадків, в котрих вилічив хворобу. Минуло вже кілька років, а прояви хвороби не повторили ся.

Пошукую брата Джана і сестри Теклі Мадко і прошу їх, щоб обое сейчас привіждали до мене, бо єсть дуже покуча онїтєва справа. Хтоби знав, де вони пробувають, зволить ласкаво їх о тім повідомити. Лілько Мадко, United, Pa.

Звєволод Гартмін.

Те, чого не було.

Одного прегарного червеного дня — а прегарний був він тому, що було двадцять вісім степенів Рєвміра — отже одного гарного червеного дня було всюди гарячо; а на полянці в саді, де стояла копиця скошеного сіна, було ще гарячіше, бо місце було заслоне від вітру густим, прегустим вишневим садом. Все майже відпочивало: люди наїлись і полагали спати, птахи замовкли, а навіть деякі комахи поховалися перед спекою. О домашній живині нема що й говорити: скот великий і малий ховався в тінь, собака виривши собі під коморою аму, поклалася там і, на пів прижмуривши очі, дихала уривчасто, висунувши червоний язик чи не на пів аршина; іноді, очевидно від тоски зі смертельної спеки, так позіхала, що при тім давав ся чути тоненький свист; свині, мамуня з 13 дітоньками, пішли на беріг і полагали в чорне товсте болото, причім з болота видко було лиш свинські рила з двома дірками, що соніли і храпіли-довжєзні, обвалєні болотом спини і величєзні, повислі вуха. Кури лишє не бояли ся спеки і, як могли, забивали час, гребаючи лабами напроти кухонного рундука суху землю, в котрій, як вона дуже добре знала, не було вже ні одного зернятка; але і то мабуть не подобало ся когутів, бо він іноді прибирив глухий вигляд і на ціле горло кричав: „який скандал!“

Але ми відійшли з поляни, на котрій було найгарячіше, а на тій полянці сиділо ціле товариство несонних добродіїв. Властиво не всі вони сиділи; пр. старий гнідий, котрий з безпекою для своїх боків перед багатом фірмана Антона розгребав китицю сіна, будучи конем, таки зовсім не умів сидіти; гусениця якогось мотила також не сиділа, а ліпше казати, лежала на животі; але не в слові діло. Під вишнею зібрала ся мала але доволі серйозна компанія: слямак, гнойовий жук, ящірка, згадала висше гусениця; прискакав траваний коник. Обіч стояв старий гнідий, що прислухував ся їх речі одним зверненням до них гнідям рухом, з котрого виставало темносєре волосє; а на гнідїм сиділи дві мухи.

Компанія вєла віжливу але доволі одупєвлєну су-перечку, причім, як слідно бути, ніхто не годив ся з другим, бож кожний дорожив незалежністю свого погляду і характеру.

— Після мене — говорив муж — порядна живина перед усім повинна дати о своє потомство. Житє, се труд для будучого покоління. Той, хто свідомо сповняє обовязки, налєжені на него природою, той стоїть на твердій почві: він знає своє діло і, що би не приключило ся, він буде спокійний. Гляньте на мене: хто трудить ся більше від мене? Хто цілі дні без випочину старає ся о поживу, так штучно сотворєну мною з гною з великою цілю дати можливість вирости новим подібним мені гнойовикам? Але тому не знаю, чи хтонебудь мав так спокійну совість і з чистим серцем міг сказати: „так, я зробив усе, що міг і повинен був зробити“, як скажу я, коли на світ покажуть ся нові гнойовики. Ось, що значить труд!

— Іди ти, братчику, зі своїм трудом! — сказав муравель, що притаскав в часі бесіди гнойовика, не уважаючи на спеку, дивоглядний кусок сухої стебелини. Він на мінуту опинив ся, присів на чотири задні ніжки, а двома передніми отер піт зі свого змученого лапа. — Чей і я труджу ся, та й більше від тебе! Але ти працюєш для себе або, все одно, для своїх мучєнат. Та не всі такі щєсливі!.. Ти би стрібував потаскати колоду до хазайства так, як я. Я сам не знаю, що заставляє мене працювати, видавати ся з сил навіть в таку спеку. Ніхто за те і спасибі не скаже. Ми, нещасні робочі муравлі, всі трудимо ся; а що гарного в нашім житю? Судьба!..

— Ви, гнойовік, дуже сухо, а ви, муравель, дуже мрачно дивите ся на житє — відповів їм траваний коник: — Ні, жук, я люблю таки потріщати і поскакати, і лічогє! Совість не мучить. А при тім, ви цілком не доторкнули ся питання, порушеного добродїєю ашіркою: вона питала: „що є світ?“ а ви говорите о своїй гнойовій поживі; се навіть нечємно. Світ... світ по мойому дуже гарна річ вєже тому, що в нїм є для нас молода травиця, сонце і вітрець. А великий же він! Вп тут між сими деревами не можете мати ніякого понятя о тім, який він великий. Коли я буваю в полі, іноді вискакую, як лишє можу, в гору, а запєвняю вас, досягаю страшної висоти. І відтам бачу, що світєви нема кінця.

— Справді так! — глибокоумно потвердив гнідий: — Але всім вам все таки не бачити і сотої части того, що бачив я на своїм віці. Шкода, що ви не можете зрозуміти, що таке верста!.. На одну версту відси є село Лупарівка: туди я кожного дня їду з бочкою за водою. Але там мене ніколи не кормлять. А з другої сторони Ефимівка, Кисляківка і в ній церков з звонами. Опісля Свєято-Троїцьке, опісля Богоявлєнськ. В Богоявлєнську дають мені завсєгди сіна, але сіно там поганє. А ось в Николаєві — се таке

місто, відси двадцять вісім верст — там і сіно красєне і вівєса дають; лишє я не люблю туди їздити. Туди їздить нами пан і велить фірманови поганяти, а фірман дуже бе нас багатом... Є ще Александрівка, Білозерка, Херсон — також місто... Лиш куди вам все те зрозуміти! Ось вам світ; нехай і не цілий, ну, а все таки значєна частина.

І гнідий замовк, але нижна губа все ще в него рухала ся, начєб він ще щось шєптав. Се було ві старости: йому йшло вже на 17-ий рік, а для коня то все одно, що для чоловіка сїмдєсєтє семий.

— Я не розумію ваших мудрих конячих слів, але, признаюсь, я й не гоню за ними, — сказав слямак: — Для мене щоби був лишє лопух, а його доволі: ось я повзу вже чотири дні, а він все ще не кінчить ся. А за тим лопухом є ще лопух, а в тім лопусі сидить певно ще слямак. Ось вам і всьо. І скакати нікуди не треба, — все те видумки і пустоці. Сиди собі та їж лист, на котрім сидиш. Колиб не лінь повзти, давно би вже пішов від вас з вашими балачками: від них голова болить і більш нічого.

— Ні, позволєте, чомуж? — перебив траваний коник: — потріщати дуже приємно, особливо о таких гарних річах, як безконєчність і т. п. Певно, є практичні натурп, що клопочуть ся лишє тим, як би напакувати собі живіт, як ви або отєя гарна гусениця.

— Ах ні! Липіть мене, прошу вас, липіть, не тикайте мене! — жалібно кликнула гусениця; — Я роблю те для будучого житя, лишє для будучого житя.

— Для якого там ще будучого житя? — запитав гнідий.

— Чи ви не знаєте, що я по смерті роблю ся метеликом з різнобарвними крилами?

Гнідий, ящірка і слямак не знали того, лишє комахи мали об сїм якєсь понятє. І всі на якийсь час замовкли, бо ніхто не вмів нічого путнього сказати про будучє житє.

— До твердих перєконань треба відносити ся з пошаною! — затріщав звінци траваний коник: — Чи бажає хто сказати ще щонебудь? Може ви? — звернув ся він до муж, А старша з них відповіла:

— Ми не можемо сказати, щоби нам було поганю. Ми що йно з кїмнат. Пані рєзєстєвила в мисках варєня, а ми дібрались під кришку і наїли ся. Ми вдоволені. Наша мамуня увязла у варєню; але що робити? Вона вже досить пожила на світї. А ми рдоволені.

— Панове! — сказала ящірка: — Я думаю, що всі ми маємо повну слухність. Тільки з другого боку...

Однак ящірка не сказала, що було з другого боку, бо почувла, як щось кріпко притиснуло їй хвіст до землі. То пробудив ся фірман Антін, що прийшов був за гнідим, і нечаяно наступив своїм чоботєм на компанію та роздав їй. Одні мухи відлетіли обсмоктувати свою мертву, обмазану варєнем мамуню, а ящірка втікла з відірваним хвостом. Антін взяв гнідого за гриву і повів з саду, щоби запрягти до бочки і поїхати за водою, при чім приговорював: „Ну, йди, ти, хвостяка!“ на що гнідий відповідав лишє шєптанєм.

А ящірка остала без хвоста. Правда, за якийсь час він виріс, але на завсєгди остав ся якимось хирним і чорнєньким. А коли ящірку питали, як вона втратила хвіст, вона скромно відповідала:

— Мені відірвали його за те, що я поважилася висказати свої перєконаня.

І вона мала повну слухність.

З російського переклад Б.

й. м.

На рєйєку війну.

З „листів рекрута“.

О мати рідна!

Благослови боже батьків, рідну хату!

до вас я пишу лист отсей

кровю — сльовами!

Такі простори світєа межє нами,

а мое серце все при вас,

аж дивно!

Міст межє нами є безліч така

і тільки сїл,

морські простори без кінця, далекі

і чужих душ так много, много —

лишє нас лучить небо собою

і воздух душний,

який в грудь беру! —

А прєцїнь мамю, рідная моя!

я тебе бачу, немовби очима:

сю сиву голову твою

і твої добрі очі

і сльови жалю,

що ти за мною пролила:

і кожний волосє почисляти

і кожну зморщку на чолі,

і личко,

яке обмєли ті гіркі сльови,

красне чим мало якє найдорозше:

я тебе тутка так виразно бачу,

о рідна мамю!

В день, коли в полі мучу ся при шанцях,

або в радї стою,

або на сонця спєці, на дощи

їду в далекий та ворожий край!..

І не лишє вас,

сєстру Тєтяну, Іваську і Максима малого

і стрийків наших і дідів

і нашу хату і поля,

які зросились нашими сльовами

і Цигана, пєа

і...

— — — — —
таке те все далеке, а близьке!..

В ночи се пишу,

щоб капраль не бачив — — —

писати не можна —

думати не можна

не вільно плакати

молитись не вільно —

лишє копати треба йти,

а як писати — то завїщанє лиш,

а як думати — то про смерть свою,

а як радити — то кровю ран своїх,

а як молитись — то за царя тільки

і на погибєль ворогам!

— — — — —
Пишу

і слухаю всею душею

й дрїжу,

коли пожовклий листок з гиль опадає

коли остання дощєва краплина

падає з лєскотом у житї на землю

коли завєє вихор — — —

і боюсь...

о мамю рідна!

я, що сонцєм ясним,

що вашій груди віддихом бував,

я, та потїха для душї твоєї

і бите серця в твоїй бідній груди,

я, весни тепло в твоїй чорній крові

твоя радїсть і біль,

твій труд і трудів тихий відпочинок

і вічна молодість і рай

на чорній, сльовами политий землі

і споконвічна Недїла.

Посєред днів гірких від труду:

я тепєр мамю єдина моя!

бють і катують — без вини:

раз я у лісі рубав сухє гилє

і — що то душї є вільні,

мєв птиці небєснї,

в думцї я лєнув до вас —

і спочав хвилю в глибокій задумі

спєршиє на пєнь —

без вини, думки — от так —

нараз почув я мовби грїм у плєчах

і впав на землю:

кольбою капраль мене вдарив з задю...

— — — — —
Два тижні лєжав я в шпитали...

пустили нїби здорового —

сказали, що здоров —

на службу може йти —

хоч все мене щось ще у плєчах коєє

мовби шпильки хто у плєчє вбивав,

а нєраз з груди віддиху немає

І млїю. — — — — —

Вчєра в недїлю

піп що з нами їдє на війну

балакає в полі

проповідь давнюю!

нї слова про бога, добрєту його

і його сили і любов — —

а лиш казав:

що ми сини царя

і що ми слуги божїї та царські

і що проти царя-батька і нашого бога

повстав зухвалый ворог,

що хоче Росію побити

і православні душї поганьбити

і царя вбити і прогнати Бога,

що ми повинні царя боронити

і вітчєну...

І дальшє так балакає

але ми знаєм, що се все брєхня,

анї нам цар — не батько —

анї нам верог — не ворожий, — — —

ми справєдливї газєти ту маєм,

що кажуть правду

так, як потреба;

але читати їх годї,

бо ту за злочин такий

куля у лоб!

— — — — —
Кінчить вже мушу:

війни щем не бачив;
ті, що вже бачили, кажуть,
що страшна —
крівава, кровю облита, слезами!
Молись за мною! —
Може се останнє вже моє прашане,
тож до ніг ваших я паду
стискаю ваші старечі коліна
цілую ноги
і чоло і вічі
і тую сиву вашу головоньку,
яку що вечер у лучі збирає
сонце, як сьвятих на образі. —
Бог з вами!
Василь.

переклав Франц Коковський

Лист із Старого краю.

Парламентарна комісія для виборчої реформи

радять далі над поодинокими параграфами виборчого закону. В тих нарадах польські послы заховають ся так, аби з одного боку як найдовше протягнути наради комісії й тим самим опізнити виборчу реформу, а з другого боку виторгувати як найбільше користий для себе і тих, кого вони заступають, т. е. для польської шляхти в Галичині. Я вже в попереднім листі згадував про їх внесене, аби комісія з нагоди виборчої реформи розграничила компетенцію парламентарну і краєвих соймів. Через таке внесене наради комісії мусять, очевидно, спізнити ся, бо аби розглянути сю справу, на се треба часу; а по друге Поляки мають надію, що при тій нагоді удасть ся їм добити ся розширення автономії Галичини, значить, скріпити пановане польської шляхти в Галичині.

Дальше виступили польські послы з внесеном, аби голосоване на посла відбувало ся в тих громадах, що мають над 1500 мешканців, а котрі громади мають менше мешканців, ті мають голосувати разом у тій громаді, яку назначить політична власть. Бачите, правительственный проект виборчого закона пропонував, аби голосоване відбувало ся в кожній громаді, котра має над 500 мешканців. Але се польським послам не сподобало ся, бо тоді майже кожда громада голосувала би в себе, виборчі знали би один одного, виборець не потребував би тратити багато часу на голосоване, — значить, виборчі шахрайства були би трудніші. І от польські послы кладуть внесене, аби в Галичині лише в тих громадах відбувало ся голосоване, котрі мають над 1500 мешканців, а менші громади аби лучити для голосовання разом. Що-ж се значить? Аби віддати голос, мусить виборець стратити багато часу, а не раз, приміром у гірських селах, через похвону, брак добрих доріг і т. д. і не зможе зовсім дістати ся до тої громади, в якій має віддати голос; прийшовши до чужого села голосувати, не буде знати добре, де виборчий льоткаль, а нім за ним допитається ся, виборча комісія готова сказати, що голосова-

Одним словом, чим ближше до здійснення виборчої реформи, тим більше тратить вона всяку вартість для робучого народу в загалі, а для руського народу особливо.

Замкнути школи перед руськими дітьми,

— се ціля, до якої Краєва Рада шкільна йде всіми можливими дорогами. От пр. сего року придумала на те новий спосіб, а саме: видала розпоряджене, аби до народних шкіл по містах приймати замісцевих дітей лиш в таких разі, коли для них лишиться місце. Се розпоряджене мотувувала вона тим, що всі народні школи в Галичині є загально доступні, отже кожда дитина нехай ходить до школи в своїй місцевості. На око виглядає ніби все як слід, але коли придивимо ся ближше до сего розпорядження, то побачимо ось що: Народні школи в Галичині двоякі: міські і сільські. До гімназії можна перейти тільки з міської школи, а хто ходив до сільської школи, той, коли хоче перейти до гімназії, мусить доповнити науку або в міській школі або приватно. Отже Краєва Рада шкільна, ограничуючи своїм розпорядженням прийняте сільських дітей до міської народної школи, тим самим замикає або бодай утрудняє їм вступ до гімназії, бо на приватну науку не кожного стати, а вже хлопську дитину певно ні.

Польсько-шляхотські послы в галицькій соймі кричать не від нині, що хлопські діти занадто пхають ся до шкіл. І от тепер Краєва Рада шкільна придумала спосіб, аби хлопських дітей до шкіл не допустити. При тім мала Краєва Рада шкільна також на оці не допустити до шкіл руські діти, бо хоч в Західній Галичині не допустити ся до шкіл дитини польського хлопа, то по містах живе досить Поляків, що будуть посилати діти до школи, — але як не допустити ся до шкіл у Східній Галичині дитину руського хлопа, то через те дуже зменшить ся число руських дітей по школах загалом, бо по містах живе Русинів не багато.

Так то дбає Краєва Рада шкільна за просвіту руського народу.

Багато крику за ніщо.

В червні с. р. мав відбути ся в Сколю фестин польських „Соколів“. Отже вночі перед фестиним хтось завалив трікумфальну браму, а також тої самої ночі втопив ся в криниці робітник Чайковський. Польська преса повязала зараз ці два факти разом і закричала з цілої сили, що се „Січовики“ завалили браму і вбили Чайковського, бо той видів, як вони браму валили, отже бояли ся, аби він їх не видав. Так кричала польська преса пару тижнів, накликуючи на Русинів жандармів та суд. В Сколю тимчасом почала ся судова тягани-

на, почали тягнути на слідство й арештувати людей. Потім справа якось притихла, аж сими днями знов пригадала ся суспільности завдяки судовій розправі в Стрию против робітника Федя Пельдера, якого обжалувано о завалене брами. Отже розправа виказала його невинність і суд його увільнив. За вбійство Чайковського навіть нікого не обжалувано, бо показало ся, що він найшвидше сам утопив ся по п'яному. Бачите, як скінчила ся та справа, а тут польсько-шляхотські газети били в дзвони, що в Сколю великий гайдамацький бунт. Так то в нас фабрикують ся бунти, коли сего треба ворогам руського народу.

З гімназій.

Русини з Їержанщини вже від пару літ добирають ся, аби в Бережанах заложено руську гімназію. Краєва Рада шкільна довго не звертала на їх домагання уваги, а коли вже не могла довше удавати, що їх не чує, вдумала таку штуку, якої досі ще в Галичині не було: отворила в I. і II. класі Бережанської гімназії по відділові, де релігії, руської мови, географії, історії, математики і природних наук будуть учити по руськи, а всіх інших предметів по польськи. І так замість руської гімназії дала Краєва Рада шкільна утравквістичні, польсько руські відділи. Виглядає так, що вона сповнила бажання Русинів з Їержанщини, а тимчасом сповнила їх так, що Русинам се зовсім не вийде на здоров'я, бо вони не хотіли польсько-руської гімназії, тільки руську.

В Сокалі отворили сего року першу класу гімназіальну, до якої зараз заголосило ся 86 Русинів, 70 Поляків, 10 Жидів і 1 Німець. З тогодали вступний іспит 73 Русинів, 57 Поляків, 7 Жидів і 1 Німець, разом 138 учеників. Русинів, як бачите, є більша половина, а що в додатку Сокаль лежить в чистоті руській околиці, то гімназія повинна б бути руська. Але де там! В Галичині все і всюди Поляки мусять бути горою і тому не тільки гімназія польська, але навіть руської мови в ній не учать, бо кажуть, що нема професора...

В Тернополі сего року записало ся до руської гімназії менше учеників як торік. А знаєте чому? Торік панове учителі в 6-й класі так добре „учили“, що багато учеників, які аж до 6-ї класи йшли добре, дістали при кінці року злу класу. Два з них, оба селянські сини, взяли собі се так до серця, що застрілили ся. Очевидно, що ніщо инше, тільки така смерть двох селянських хлопців відстрашила багато селян від посилання своїх дітей до школи. „Має колись на себе руку наложити, — подумав не один батько-селянин, — то ліпше нехай лишає ся при господарстві“. А польсько-

шляхотські влади в Галичині того тільки й хочуть, аби як найменше руських дітей, ще до того й хлопських ішло до шкіл. А ті, що острим поступованем і злими клясами відстрашують селянських дітей від школи, се такі „наші“ люди, руські учителі, бо... пренумерують руську газету, говорять по руськи... Беруть незлі пенсії і за ті пенсії роблять те, що подобаєть ся їх властям, хоч своєю роботою роблять дуже злу прислугу руському народові.

26-го вересня 1906 р.

М. Л.

дописи.

З Лемківщини.

У нас тепер часи настали слоти і зима. По двотижневій слоті падає сніг вже третій день. Зачав падати 24 Септембра в понеділок, второк і середа падає, аж всі карпатські і лемківські гори забілілись як коло Різдва. Люди ще м'яло що сіяли через непогоду, картоплі також не дає копати. Люди встраху, що не посіють і картоплі не викопують. Картоплі люди багато насадили, але того року о половину менше буде єї як минувшого. Збіжжя на торзі: пшениця по 4. кор : 40 сот. жито 3 к. ячмінь 2 к. 80 сот. овес 2 к. 40 сот. картоплі по корні чверть, 15 яець 80 сот., масло кор: і 60 сот. кварта, гуска 4 к. молоді курки і качки по короні. Повени тут не було жадної. Люди здорові, коби лиш Бог дав погоди, щоби картоплі викопати та під зиму посіяти.

Одна дивна жінка повірила жидови, та за чверть жита дала десатку, а жид мав видати решту. Жінка без рахунку сховала за пазуху гроші і несе додому. В дома рахує і сама і діти, грошей нема всіх з видавки. То в другий день пішла баба дві милі до жида, щоби додав решту, бо несправедливо вчора видав, але жид який був вчора такий самий і днесь.

Розділ 27 Септембра

А. Пиж.

3 Port Haney, В. С.

Недавно дістав я лист із Тексасу від одного мого знакового, котрий то лист переписую дословно, з ви́мков его імя:

Дорогий Приятелю! Доношу Тобі відомість о своїм здоров'ю і поведженню. Я есьм здоров, котрого здоров'я і Тобі жачу і Твоїй фамілії, і хочу ся довідати о Твоїм здоров'ю і поведженню, як Вам ся поводит, чийсьте здорові чи ні? Чи весело вам там жити, і чим ся там займаєте? Чи яку роботу маєте, чи на фармах? І прошу я Вас не гнівайте ся що я за Вас так забув. Отже я не з гаразду забув, а біда мене притясла, Дорогий Василю і брате во Христі! подаю Тобі відомість що я вже не в Манітобі, але в Тексас у місті Galveston над морем. Але тут брате Василю жити наше дуже сумне, тут так горячо, що наш чоло-

вік негоден робити на сонці, а як поробит на сонці, то го обсипле болячками і буде слабій. Я роблю на щіфі в холоді але лиш 3 дни на тиждень то заледви зароблю на їду. Мені тут дуже сумно жити, нема ских ся війти і дещо пожиточного прочитати. Тож прошу Вас Василю відпишіть мені як там у Брітіш Колумбії, може би я там де ся помістив коло Вас. Поздоровляю Вас сердечно до милого зобачена. Н. Н.

Подаю сей лист до відомості задля того, що деякі одиниці жиючи в Манітобі незадоволені нею з причини острих морозів в зимі, а літом комарі. Хотіли би найти лучший край, та незнають где шукати лучшого краю, а їдуть до Тексасу. де наш чоловік негоден жити. Тексас для нашого чоловіка се пекло на сім світі. В Тексасі треба ся родити, щоби мож в нім жити. Я з'їхав північну Каліфорнію, хоть Каліфорнія досить перехвалений край, а однак мені ся не сподобала з причини — що в літі дощу нема. На горах все висхне а долинами, де добрі землі там коштують аker від \$300. до \$500, і по більшій часті ті добрі землі належат до міліонерів! Жию в Брітіш Колумбії два роки, тож можу дещо написати о ній. Не тому, щоби я когось заохочував до Брітіш Колумбії лише тому, щоби знати. Бо землі, яку ми лишили в Галичині, не найдем нігде в Америці, хіба в Альберті і Саскачевані в Канаді. Через злодійську польську шляхту ми нині боїмо ся вернути ся до Галичини, хоть де котрий мав би вже з чим. А блукаєм по світі як ті лебеді. Землі в Брітіш Колумбії в околиці Peandenville е до 40 фармів на продаж. Ціна від \$5 до \$10. Земля з лісом зеленим, або зі спаленим, буде тому з 20 років як вигоріло.

Земля тут червонява глиникова, а місцями піскова. Чорнозем хіба де на долині.

В околиці Peandenville живе двох наших вже 2 роки, взяли гомстеда з лісом. Тепер відколи потрясло Сан Франціском, дерево підскочило в гору в Брітіш Колумбії, так само і дошки. Там двом нашим кажут агенти від трачок, що дадуть по \$5.000 за дерево, наколи будуть мати декрета. Але більше гомстедів з таким лісом тут нема.

Для того тут земля тана в Peandenville, що нема колії, за 2 роки піде тудя колія і земля буде дорожша. Пятнайцять акрів виробленої землі в Брітіш Колумбії дає жите одній родині. Морозів в літі нема. В зимі майже половина часу дощу. Але є такі красні дні, що люди роблять на фармах розгорнені. Людям котрі мають роматизм, се вогке повітре особливо в зимі шкодить.

В. Сиротюк.

Копій Ігнат
Стойная Гринь

- V. 69. Василичин Матій
V. 70. Бережний Юрко, дитина
V. 72. Васенда Теод.
V. 77. Гавриляк Іван
Копіцький Стан.
Гавриш Стефан
V. 78. Греш Іван
Кутяк Петро
Модванський
Піхович Іван
Іздебський Іван
Стерняк Антін
V. 80. Секела Митро
Марканіч Петро
Хилі Іван
Тюх Стефан
Галузь Петро
Сойка Іван
V. 81. Решетилло Дмитро
Міськів Петро
Белзєцький Михайло
Міхощий Леон
Рейтар Осип
Лабайко Стефан
Бульницький Іван
V. 82. Біган Василь
Бронзович Стефан
Дуткевич Олександ
Новокінець Іван
V. 84. Секула Стефан
Міцкейко Михайло
Васпак Кондрат
Кладковський Яков
Голєвський Осип
V. 85. Шубелак Антін
V. 86. Тарас Андрій
Крайник Василь
Пониківський Іван
Демкович Іван
Жуковский Яков
Кувда Михайло
V. 88. Широмко Федько
V. 92. Терпеливський Михайло
Валюш Стефан
Манастирський Осип
Тиханевич Андрій
Драгун Методій
Федорів Юрко
Бравчинин Іван
Отрок Іван
V. 96. Лапачий Яков
Стефанек Григорій
Яцишин Теодор
Процько Семен
Ляхович Осип
Гадзайка Дмитро
Ушак Михайло
Тибурчи Михайло
Петяк Іван
Дуркалець Мартин
Ушак Андрій
V. 99. Предзімський Петро
Брежна Кость
Булк Дмитро
Воробій Іван
V. 100. Лабак Марія
V. 103. Литинський Филип
V. 104. Банцух Стефан
Сушко Петро
Чайка Іван
Лабуза Михайло
Лабуза Петро
Ондричак Іван
V. 107. Ханас Іван, дитина
V. 108. Фурек Лев
Савідерський Юліан
V. 109. Пляк Захар
Лось Осип
V. 111. Медвідь Василь
V. 114. Федор Швайка
V. 115. Горохівський Юрко
V. 116. Олійник Григ.
Михальницький Мих.
V. 117. Бушницький Ярослав
V. 118. Малик Настя
V. 121. Дубчак Іван
Ставський Леонідас
Муранка Анна, дитина
Муранка Онуфрій
Муранка Марія
Дзюбо Михайло
Дзюбо Юрко
Дзюбо Іван
V. 123. Язвинський Павло
Язвинський Іван
V. 124. Боньчек Іван
Бруцке Теодор
Ковальчик Осип
V. 128. Возняк Василь
V. 129. Юраш Андрій
Гарабин Марія, дитина
V. 131. Шарко Петро
Цуна Андрій
V. 137. Петик Іван
V. 138. Криницький Клемент
V. 139. Баршен Іван

Справозданє касове

„Рус. Нар. Союзу“ за місяць Август, 1906 р.

Число
Відділу

РОЗМЕТ:

1	Shamokin, Pa., Бр. сьв. Андрея	211.89
2	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Дмитрія	36.97
3	Olyphant, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	178.15
4	Jersey City, N. J., М. Р. Н. С.	84.59
5	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	50.40
6	Brownsville, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	97.93
7	McAdoo, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	105.93
8	Elmira, N. Y., Бр. сьв. Арх. Михайла	23.17
9	St. Clair, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	27.72
10	Ansonia, Conn., Бр. сьв. Петра і Павла	60.76
11	Waterbury, Conn., М. Р. Н. С.	15.61
12	Yonkers, N. Y., М. Р. Н. С.	44.87
13	Troy, N. Y., Бр. сьв. О. Николая	32.90
14	St. Louis, Mo., Бр. сьв. Арх. Михайла	51.38
15	Buffalo, N. Y., Бр. сьв. Івана Хрестителя	40.32
16	Lansford, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	151.83
17	West Pawlet, Vt., Бр. Пресьв. Богородиці	8.30
18	Seymour, Conn., Бр. сьв. Івана Хрестителя	19.11
19	Priceburg, Pa., Бр. сьв. Василя	50.54
20	Jessup, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	51.66
21	Mayfield, Pa., Бр. сьв. Кирила і Методія	16.42
22	Manown, Pa., Бр. сьв. О. Николая	16.80
23	Homestead, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	42.00
24	Shamokin, Pa., Бр. сьв. Йосифа	19.81
25	Trauger, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	49.07
26	Belle Vernon, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	32.76
27	Glen Lyon, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	33.18
28	Mahanoy Plane, Pa., Бр. сьв. прор. Іллі	73.57
29	Rhone, Pa., Бр. сьв. Спаса	13.93
30	Breslau, Pa., Бр. сьв. Андрея	49.56
31	Eleanor, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	36.96
32	Trauger, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	—
33	Northampton, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	180.25
34	Old Forge, Pa., М. Р. Н. С.	3.36
35	Whitney, Pa., Бр. Трех Сьвятителів	33.74
36	Scottdale, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	45.36
37	Chisholm, Minn., Бр. сьв. О. Николая	26.04
38	Auburn, N. Y., Бр. сьв. О. Николая	52.22
39	Syracuse, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла	35.56
40	Scranton, Pa., Бр. сьв. прор. Іллі	99.47
41	Westmoreland City, Pa., Бр. сьв. Арх. Мих.	35.42
42	Passaic, N. J., Бр. сьв. О. Николая	52.85
43	Simpson, Pa., Бр. сьв. Василя	21.00
44	Mt. Carmel, Pa., Сестрицтво Пресьв. Богор.	5.04
45	Philadelphia, Pa., Товариство „Любов“	29.33
46	Plymouth, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	116.76
47	Ambridge, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	33.60
48	McKeesport, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	108.85
49	Powhatan, W. Va., Бр. Пресьв. Богородиці	13.44
51	Yatesboro, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	18.97
52	Holyoke, Mass., Бр. сьв. Івана Хрестителя	26.18
53	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. О. Николая	223.93
54	Terryville, Conn., Бр. сьв. Арх. Михайла	13.93
55	Carnegie, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	102.97
56	Allegheny, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	69.72
57	Cohoes, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла	10.92
58	Ramey, Pa., Бр. сьв. Володимира	63.84
59	Everson, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	11.76
60	Baltimore, Md., Бр. сьв. Анни	—
61	Dunlo, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	48.72
62	Monessen, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	56.77
63	Ford City, Pa., Бр. сьв. О. Николая	61.32
64	Gradatim, Pa.,	6.72
65	Elizabeth, N. J., Бр. сьв. Володимира	—
66	New York, N. Y., Бр. сьв. Андрея	21.21
67	Butler, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	72.73
68	Ansonia, Conn., М. Р. Н. С.	21.49
69	New York, N. Y., Товариство „Зоря“	21.14
70	Jersey City, N. J., Клуб Поступовий	20.51
71	Franklin Furnace, N. J., М. Р. Н. С.	11.76
72	Alden Sta., Pa., Бр. сьв. Володимира	25.20
73	Providence, R. I., Бр. Князя Данила	8.56
74	Granville, N. Y., Бр. сьв. Юрія	18.48
75	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Володимира	20.65
76	Newark, N. J., Бр. сьв. Івана Хрестителя	17.43
77	Yorkville, O., Бр. сьв. Стефана	15.12
78	Minersville, Pa., Бр. сьв. О. Николая	93.24
79	Meyersdale, Pa., Бр. сьв. Юрія	—
80	Pleasant Valley, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	21.84
81	Baltimore, Md., Бр. сьв. Петра і Павла	26.88
82	New Alexandria, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	58.80
83	Carnegie, Pa., Сестрицтво сьв. Любви	11.97
84	Canonsburg, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	36.96
85	Hazleton, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	80.29
86	Olyphant, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	21.00
87	Lancaster, N. Y., Бр. сьв. Василя	13.44
88	Cross Fork, Pa., Бр. сьв. Василя	13.86
89	Simpson, Pa., Бр. сьв. Василя	13.44
90	Centralia, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	6.37
91	McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Дмитрія	35.07
92	Taylor, Pa., Бр. сьв. О. Николая	48.16
94	New Britain, Conn., Бр. сьв. Володимира	10.22
95	Beaver Meadows, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	27.72

96	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	63.49
97	Marion Heights, Pa., Бр. сьв. О. Николая	6.72
98	Shenandoah, Pa., М. Р. Н. С.	19.32
99	Willkes Barre, Pa., Бр. сьв. О. Николая	12.60
100	McKeesport, Pa., Бр. сьв. Ольги	7.84
101	Canonsburg, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	5.39
102	Cleveland, O., Бр. сьв. Петра і Павла	41.16
103	Export, Pa., Бр. сьв. О. Николая	41.02
104	Perth Amboy, N. J., Бр. сьв. О. Николая	56.42
105	Wilmingon, Del., Бр. сьв. Арх. Михайла	11.41
106	Chicago, Ill., Товариство Русинів	17.78
107	Sayre, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	32.41
108	New York, N. Y., Бр. сьв. Володимира	28.21
109	Ellworth, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	25.20
110	Leetsdale, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	13.44
111	Allegheny, Pa., Бр. сьв. Івана Хрестителя	24.08
112	Allegheny, Pa., Товариство „Посгуд“	—
113	New Florence, Pa., Бр. сьв. Василя	27.72
114	Dunmore, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла	20.16
115	New Philadelphia, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	24.36
116	Chisholm, Minn., Бр. сьв. Арх. Михайла	18.34
117	New York, N. Y., Товариство „Січ“	9.24
118	Pittsburg, Pa., Сестрицтво Собора Пр. Бозор.	8.12
119	Latrobe, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	33.60
120	Spangler, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	29.40
121	Trenton, N. J., Бр. сьв. Івана Хрестителя	24.36
122	Trenton, N. J., Бр. Пресьв. Богородиці	7.56
123	Scranton, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	44.45
124	Ormsrod, Pa., Бр. сьв. О. Николая	32.69
125	Laquin, Pa., Бр. Арх. Михайла	10.92
126	Beaverdale, Pa., Бр. сьв. Арх. Михайла	24.36
127	Buffalo, N. Y., Бр. сьв. О. Николая	14.28
128	Lorain, O., Бр. сьв. Андрея	15.12
129	Sykesville, Pa., Бр. сьв. О. Николая	21.00
130	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Флора і Лавра	—
131	Buffalo, N. Y., Тов. „Закопанська Україна“	12.60
132	McKeesport, Pa., Тов. „Запорожська Січ“	21.00
133	Newark, N. J., Бр. сьв. О. Николая	11.55
134	Ernest, Pa., Бр. сьв. О. Николая	22.68
135	Smoke Run, Pa., Бр. сьв. Георгія	12.60
136	Carnegie, Pa., Товариство „Січ“	10.92
137	West Seneca, N. Y., Бр. сьв. Георгія	9.24
138	Philadelphia, Pa., Тов. Івана Наумовича	12.25
139	Oil City, Pa., Бр. Пресьв. Богородиці	28.56
Прихід за Август		5,042.79
Властивий прихід після розмету мав бути		5,220.95
Недобір до розмету єсть		178.16

Розхід за місяць Август єсть:

Орган Союзу за Август	642.00
Платня головних Урядників за Август	155.00
Адміністрація Союзу за Август	117.89
Разом розхід за Август єсть	914.89
Зіставлене:	
Прихід за Август з розмету	5,042.79
За діти	174.23
За другі річи, як: вступне грамоти, відзнаки, книжочко, статуту	747.63
Довги, які Братства прислали за попередні місяці	874.30
Разом прихід за Август єсть	6,838.95
Готівка з кінцем Юлія була	20,585.97
Весь прихід єсть	27,421.92
Розхід за Август єсть	914.89
Готівка з кінцем Септембра за Август	26,507.03
З того Сирітський Фонд виносить	16,081.06
Фонд резервовий	128.40
Фонд народний	64.20
Фонд бідних	64.20
Фонд розпорядимий	10,169.17
Разом	26,507.03

А. Шаршонь, касієр,

С. Ядловський, секретар,

К. Кирчів, предсідатель.

Новинки.

З Vancouver B. C. Canada.
З різних сторін Канади
і Злучених Держав одержав
я многу листів, а що я не
можу на кожний з окрема
відповідати, бо то забирає
багато часу і кошту, отже
подаю всім до відомости,
що робота єсть у Ванкувер
добра і добра платня від
2.50 до 4 долари на день
як до роботи, і фарм около
Ванкувер єсть досить на
продаж а і до роздана дар-
мом „Гомстедів“ не мало.
В справі землі прошу пи-
сати на адрес Geo. Syrotiuk
Box 482, Vancouver, B. C.
Canada, а він вам уділить
всюкої поради і вказівок,
бо займає ся продажем
фарм.

Страшна новина: В
Bankhead Alta, забило в
майнах дня 22. вересня с.
р. двох майнерів італіянців,
а в Canmore, Alta. Canada
дня 29. вересня одного
майнера словака.

Повоєнна гумористика.
Росія таки щось і фінан-
сово скористала на війні з
Япаном. Недавно в комі-
сії, установлений при мі-
ністерстві торгова і про-
мислу, обдумано квестию
продажи чотирох кружля-
ків, які лишили ся по вій-
ні. Кружляк „Русь“ хотять
продати за 275.000 рублів,
„Лену“ хотять відступити
охотничій флоті за 400.000
рублів. За „Терек“ і „Ку-
всякої поради і вказівок, бань“ дають дві фірми
750.000 рублів. Остаточного
рішення в сій справі ще нема.

Ті що роблять на дворі

виставлені на зимно і вогкість,
уникнуть руматизму і невраль-
ній, если будуть вживати

Д-ра Ріхтера

Нотвичного

Пейн Експелеру

коли почують перші симптоми.
Сей лін роблений згідно з о-
стрым німецьким законом і має
35 літню незахищену славу.

На продаж у котрого небуль
аптикара, по 25 і по 60 центів
або у властителей.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

Машина до голосованя.

На виставі в Медиолані по-
казав ся новий винахід:
машина до голосованя. Сі
будова дуже проста і опи-
рає ся на тім механізмі, що
є в автоматах. Голосуючий
дістає округлу плитку і
вкладає в один з отворів.
Плитка порушає два при-
ряди: один з них вказує
число упавших голосів на
дотичного кандидата, а дру-
гий показує більшість го-
лосів одного кандидата над
другим. В разі потреби мо-
жна накрити таблицки з
вислідом голосованя аж до
кінця виборів. Винахідник
сеї машини поставив єї па-
латі Мира а кожний із вхо-
дячих має голосувати, чи є:
за нашим миром, чи за
безоружним?

Без вступного будуть
приймати до Братства Сьв.
Ів. Хрестителя в Оліфанті,
Па., на балю в Рускій Шко-
лі дня 29 го Октября. Брат-
ство се числить тепер до
300 членів і має около 3000
доларів в касі.

КОМІТЕТ.

ЧЕМБЕРЛЕЙН НЕ
ПОСЛУХАВ.

Прийшла звістка, що не-
давно ще всемогучий Йо-
сиф Чемберлейн лежить на
смертельній постели; ма-
буть коли ся часопиєсь діс-
танєсь до рук читачів, его
уже не буде в живих. Дов-
го ему говорили, аби ся
стеріг, аби жив заховуючи
правила здоровля, аби не
перематав ся. Але він не
послухав, подібно як не
слухає більшість людей,
котрі полагають на незлом-
ність своїх сил. Пересту-
пають оден закон природи
по другим і не застановля-
ють ся, доки не постигне
їх тяжка хвороба або і
смерть. Колиб звертали
увагу на своє тіло, сейчас
збачили би, коли природа
протестує і застановилась
би. Стали би вживати Три-
нера Гірке Лічиче Вино і
привели б тіло до первістно-
го порядку. Сей лін ділає
дуже добре на жолудок і
кашки а у всіх хворобах
тих органів є неоціненый.
Він витворює нову кров і
робить барву лица гарною
та здоровою.

Продають у всіх аптиках
Jos. Triner, 799 So. Ashland
Ave., Chicago, Ill.

Вступайте до „Союзу“!
170 „Союз“

платить 1000 доларів
посмертного за мужа а
400 доларів за жену.

попелом, щоби не злипала. Коли постоїть так добу і спрасує ся, можна покрити нею дах в погідний день так, як покриває ся звичайною дахівкою. Старі дахи можна указаною мішаниною (лише без додатку соломи і полови) помазувати шіткою мулярською, а як підсохне, то й другий раз, щоби утворила ся шаралупа на пів сантиметра груба. Так само можна й стріху помазувати шіткою мулярською, а як підсохне, то й другий раз, щоби утворила ся шаралупа на пів сантиметра груба. Так само можна й стріху помазувати сею мішаниною. Солома під такою шаралупою не гниє, а дах безпечний від огню і дощу.

ПОКЛАДИ ЗОЛОТА В МАНДЖУРІЇ.

Найбільші залежі золота знаходять ся в північній частині Манджурії в провінції Ге-Лунг-Кянг, котра граничить з ріками Амур і Аргун. На просторони кількох миль квадратних знайдено багаті залежі золота. Найбагатші поклади золота знаходять ся над рікою Альбасікка, що пливе коло козацького села Ігвашина і вливає ся до Амура. Два російські заготовники, котрі утікли з Сибіру, відкрили в році 1887 золотий пісок в замулі селі ріки. Вість ся розійшла ся скоро поміж жителами Сибіру над Амуром і в короткім часі зібрала ся ватага сибірських, і китайських глядачів золота, котрі з'організували ся в одну громаду, котра числила більше як 2000 робітників і стали видобувати золото. При положанню золота показало ся, що одна тона піску має около 140 грамів золота. В однім році видобуто около 1600 кілограмів золота. Золото се перевезено в тайні до Сибіру. Коли о тім довідало ся китайське правительство, строго заборонило добувати золота і вислало також відділ війська, щоби половити глядачів золота. Однак зістали они побиті і розігнані. Аж другий сильніший відділ китайців заволодів золотими місцями. Глядачі золота по частини поутікали, по частини зістали вимордовані. Щоби забезпечити місця перед сибірцями, вибудовав там уряд китайський кріпость Мокю, котру пізніше знищили війська російські. В новіших часах найдено далеко багаті залежі золота, розкинені по цілій Манджурії, і показує ся, що якраз в Манджурії знаходять ся найбагатші на світі поклади золота.

ЖІНКУ НАЙМИВ СОБІ ЗА КУХАРКУ.

В Америці вже не одно видумали й випрацювали чого в інших частях світа не знали, або з чим не могли дати ради. Якійсь пан Путнер в Денвіль в державі Вірджинія придумав новий спосіб залагоджування подружних спорів,

котрі кінчать ся розводом. Він вже досить давно тому розвів ся був зі своєю жінкою, головню задля її незгідливої вдачі. Небажком однак почав дуже відчувати брак тих улюблених страв, котрі давна его жінка уміла так знаменито варити. Але від чого американська голова: не надумуючись довго, він наймив свою давню жінку за кухарку. Она також на то радо згодилась і повістала на тим новім становищі навіть тоді, коли Путнер недавно тому оженив ся з учителькою, котра була молода, хороша і літературно та музикально образована, але на вареню зовсім не розуміла ся. Пані Путнер ч. 1. спекла весільну штруцію і владила весільний обід, котрий знайшов загальне признание а давній її чоловік хвалив ся гордо перед гостями, що у него домашнє господарство уладжене найліпше на цілу Америку. — Але треба хіба також бути Американкою, щоби у свого давнього чоловіка ставати за кухарку!

ОЩАДНИЙ МІЛІОНЕР.

Недавно помер в Новім Йорку міліонер Саре, оден з найбагатших людей в світі. Повісталий маєток его виносить коло 200 міліонів доларів, близько міліард кор. За найвишню засаду економічну уважав Саре — ощадність. Заєдно говорив, що чоловік без уваги, кільки заробляє, більше чи менше, все повинен так урядити ся, щоби менше видати ніж заробок виносить, бо ощадність не тільки початок кожного майна, але також і головне уміє удержати майно. Сам жив дуже ощадно, не пив жадних напоїв, хіба стратив на якісь інтереси, тоді не міг заснути цілу ніч і на лікарство пив ложечку горівки. Дуже любив давати науку молодим людям, як мають до майна доходити, а свої вказівки уложив в приповідки, які часто повторяв. Кожний дурень — говорив він — потрапить долара заробити, але сховати его потрапить тільки мудрий чоловік. „Люди, що живуть для роскоші, ніколи не принесуть пожитку ані собі ані другим“. Клюб, то суть місця, де сходять ся тільки ліниві старці, або легкомудрі молоді розтратаки“. Раджу молодим людям, щоби замість трахити за молоді своє майно на розкоші, добре його улюблювали, а по якімсь часі і вартість життя і розуміне приємностей життя подвоють ся і потроють ся“.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ.

У Вальпараїзо повторяють ся землетрясення знову, але дають ся лиш слабо відчувати. Оноді рано дало ся почути землетрясення в Кобленції і охресности на яких 40 кілометрів далеко; перший удар тривав чотири секунди. В місцевості Бал Зальдї землетрясення було так сильне, що перевертали

ся всякі предмети. Рівночасно дали ся почути землетрясення над Ренем, над Мозелею і над Мянкою. Геологи кажуть, що то не вулканічні землетрясення лиш т. зв. перемістні або дислокаційні. — Після депеші з Кольонії дало ся в Кобленції, Емсі і Найвід почути того дня друге землетрясення, котре було так сильне, що аж пробудили ся люди, котрі ще спали. — З Води в Норвегії доносять, що там о півночі з дня 29. на 30. серпня було так сильне землетрясення, що аж домами сильно потрясло. Землетрясення ішло з полудня на північ.

ХТО ВИНЕН?

Незвичайно оригінальна пригода, котра викликала не мало сміху, приключилась недавно одній молодій пані у Відні на улиці Альзер. Як звично, увійшли тепер знову дуже в моду дамські черевики з високими обцасами. Коли та пані переходила через улицю, вузький а дуже високий обкас від її черевика застряг межи дві гранки брукового каміня так, що она не могла поступити ся. Перепуджена сіпала ногою, але нічого не помагає. Черевик застряг був так сильно, що она остаточно не виділа іншої ради, як лиш витягнути ногу з черевика. Розуміє ся, що люди побачили ту її немилу пригоду на улиці і одні сміяли ся, а другі поспішили на поміч. Приступив якийсь здоровенний мужчина, вхопив черевик в обі руки і вирвав его та подав дамі, котра стояла тимчасом лиш в однім черевикі. Она чимборше убрала его, але показало ся нове лихо: черевик був без обцаса, бо той відорвав ся і лишив ся між каменями. Дама не могла іти, аж фіякер вивіз її з тої прикрої ситуації, а віденьські газети питають при сій нагоді: Хто тут виноватий, чи париска мода на високі обцаси, чи віденьський брук.

ГРІМ.

Понад місцевість Піраварт в Далішній Австрії надтягнула дня 9. вересня с. р. по полудни велика туча. Щоби охоронити від тучі дозріваючий виноград у виноградниках, пішов 26 літний винник Леопольд Фільпашер до т. зв. тучевої будки, уставленої межи виноградниками, щоби звідтам стріляти до хмар. Та на нещасте грім вдарив якраз в будку, засягнув боком Фільпашера, а відтак з цілою силою тріснув в бочілку, в котрій знаходив ся запас пороку около 25 кілограмів. Настав страшний вибух, будку висадило у воздух, а Фільпашера тяжко поचेвоного засипало румовищем. Его видобули ще живого з попеченим лицем, руками і плечима. Через ніч лишили его таки в Піраварті, а на другий день відвезли до Відня до шпиталю.

В ВАГОНІ ЧЕТВЕРТОЇ КЛАСИ.

Ще не було й першого дзвінка — пише фейлетоніст пок. „Гром. Думки“ — а вже давно розхристаний чоловік літ під 60, сидить на лавці в кутку вагону і тримає в руці горбину. Підходить з клунком молодий хлопчина (також збираючись їхати) й питає:

— Дядьку, чи не можна часом коло вас сісти?

— Чому ж не можна, сідайте. Далеко їдете?

— До Рівного. А ви?

— По машині до Фастова, а там піхотою. Ні разу ще я не їздив тою залізницею, а тепер прийшло ся. Навіть не знаю, що мені тут робити.

— Нічого, дядьку, вам не прийдесть ся робити. Коли кондуктор спитає у вас квітка, то кажете, от і все. Приїздили, певне, подивити ся на Київ?

— Не хотів би я мою дитину на нього дивити ся, та довело ся. Привели мене сюди пішки, два тижні тому буде, а сьогодні осе тільки випустили. А як би спитав хто, за що?.. За те, що вбили мого зятя, за те, що дочка моя остала ся вдовоцею, а двоє внуків маленьких — сиротами; за те, що 58 літ в селі мене поважають та за чесного чоловіка мали... Є пан у нас. Богато він скривдив людей і тепер не мало кривдять. Але перше наші люди мовчали. А сього року перед жнивими всі ми рішили не йти на роботу, поки пан не набавить плату. Він найняв людей в другого села. Наші, звичайно, почали їх відганяти від роботи. Приїхав старшина, урядник, соцький. Вийшли вони на поле та й стали бити наших людей. Найгірше бив урядник; він ударив мого зятя, а зять так одвернув йому, що той і перекинувся. З тим вони й поїхали. Через день, вночі, приїзжає в наше село чоловік з двадцятьма стражниками, урядник і справник, щоб арештувати мого зятя і ще декого з селян. Зять, почувши про се, сховав ся в моїй клуні. Сбстунувши кругом мій двір, стражники почали шукати його. Як уже наблизили його, він наробив крику. Він, бідолаха, думає, що зберуть ся люди та й не дадуть його забрати. Та мало хто почув його голос. Вийшли тільки два сусіди й почали просити, щоб не брали його вночі, а хоч по дню се зробили. Та чиж послухає хтось людей? От забрали зятя і повели. По дорозі він кілька раз поривав ся вирватись і так вирвав ся, тільки клаті сорочки лишили ся в руках у стражників. Та нагнали його аж штири кулі, й звалили відразу. Потім, як стали його оглядати, то мало не все тіло було поколоте й побите. Таке поробили йому стражники. Пропав господар, чоловік, батько...

Коли се в саму горячу пору (я тільки жати жито

почав) забирають і мене і тих двох сусід, що просили за зятя, — забирають нас і по етапу приводять у Київ. Тут зачинають нас в нечисту хату, заставляють спати на землі, дають по штирнацять грошей в день на прохарчунок... Мало не вмер я від такого життя; нікому його не жичу.

От якось там розібрали, що я наче й не винуватий, а двох сусідів моїх таки засудили. Випускають мене, продержавши два тижні, та й кажуть: „їди, мужик, до дому, — ти не винен“.

Не знаю, що дієть ся тепер дома. Зостала ся в мене жінка та діти дрібненькі. А тепер дощі йдуть та йдуть, може хліб, що коло його горював та працював, погнів на стеблі, і праця пропала. Та нема кому що й казати...

Затремтів у нього голос, закрала слізьми з очей, як горюх, і він, відвернувшись до стіни, тихо заплакав, сказавши:

— Давно я не плакав, а тепер плачу.

Тим часом машина тихо рушила...

УТЕЧА РЕВОЛЮЦІОНЕРА.

В парискім Темпрі і опісую очевидець Павль Боер утечу російського революціонера з залізничного воза. Було се дня 26. серпня на стації Іваново. Молодий мужчина в порядній одіжці поставив в куті ждальні скринку і відійшов. Замітив се жандарм і взяв на око подорожного. Коли прибув поїзд, пан той всіх до воза, немов би зовсім забув за свою скринку. Але не забув проте жандарм і спитав підозрілого подорожного, чому не взяв своєї скринки. На то подорожний здивовано глянув на жандарма і відповів, що не мав ніякого клунка. Жандарм заарештував его і при ревізії найшов при нім ключик. По отворенню куфєрка найдено в нім бровнінг, штилет і кілька пачок революційних брошур. На стації найшов ся становий пристав і приказав жандармови відставити революціонера до Кирсанова. Арештанта посаджено до III класи нічного поїзду, по его обох боках сіли дозорці, а на против жандарм зі скринкою в руках. Пристав примістив ся в I класі, де присів ся до него кондуктор. В тім самім возі, котрим їхав арештований, сиділа одна жєнщина, автор сєї дописи і ще якийсь молодець, котрий підчас їзди почав співати революційні пісні, а арештований потягав за ним в співі. Жандармови се не подобало ся і заборонив арештанта співати. А коли він дальше співав, жандарм пішов пожалувати ся до пристава. В тій хвили товариш їзди витягнув револьвер і двома стрілами убив двох дозорців. Арештований революціонер вивняв тоді свій бровнінг зі скринки і оба станули проти дверей готові до стрілу. За хвили жандарм, пристав

і кандуктор лежали мертві в калужі крові. Підчас стрілянини подорожна зі страху вискочила через вікно, а оба революціонери справившись з жандармом і приставом вискочили тою самою дорогою. В возі остало пять трупів і очевидно сего опису.

ОВОЧЕВИЙ ОЦЕТ ДЛЯ ДОМУ

може кождий зробити, і то ось як: Прилагодьте великий горнець, як можливо камінний або хоть поливаний, накладіть в него всіляких овочів, що для вас вже неспридатні, як: відпадки при чищеню овочів, падалиці або й гниліці і поситте по них киплячою водою так, щоби вода була поверх овочів. Як нема тільки овочів, щоби горщик виповнити, то можна і потім докласти, лише не треба забувати, що і тепер треба насипати киплячої води (окропу). Наповнений вже горнець треба вкрити платиною і поставити, як е тепло на дворі, на сонце, а як студено, то коло груби або на печ. По 6—8 тижнях переробить ся вода в оцет, і то дуже добрий, потний та пожиточний.

Помогайте собі самі

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим кліматом, нехай розпитає нас про British Columbia. Тут клімат прехороший, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростає і має перед собою світлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землі коло міста зростають в ціні, тепер як раз купувати. Ми парцелуємо великі фарми і заселяєм нашими людьми. Нехай биємо мали хоть одну нашу колонію над Тихим Океаном. Зарібки тут добрі, в майнах, лісах і трачках а й дівчат багато знайде службу від 20 до 30 доларів місячно.

Хто бажає інформацій нехай питає нас — а не пожадує. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
Canada.

Зол. годинник і ланцюшок

ДАРМ
ЗОЛОТЕ ПЕРО ТАКОЖ. Правдиве, золоте перо гарантоване поволучуване 14 к. золотом, приходить в гарній скринючці. Продають его всюди по 2 дол. Пішли нам 50 к. і свій адрес а ми вишлемо тобє се гарне перо і 26 всіляких золотих річок по 10 ц. одна. Коли їх продаж і дистант 2.50 дол. задержі собі 50 центів а нам пішли 2 дол. тоді ми вишлемо тобє зовсім даром Американський золотений годинник, гарантований, що буде держати добре час. Можете дстати мужський або жіночий годинник і не буде тебе коштувати ні цента. Вишлемо для дівчат перлове перо і хрестик сля золотє се змісто золотого пера за 50 центів, які тобє звернуть ся, коли продаж золотї річки.
CROWN JEWELRY CO
Dept. 167, 163 E. Randolph St., Chicago.

— Хто пришло мені докладні адреси своїх знайомих перебуваючих в Америці, тому вишлю в презенті або малу Азстрії або Америки, або красну книжку до молєня.

John Nemeth,

457 Washington Str. New York City.
Коли посылаете адреси, нашімїть, що значить оголошенє в „Свободі“.

